

Land at have. Men man kan ikke sige, at denne Tanke egentlig tidligere har vundet saa overordentlig meget frem. Endskønt den har været oppe mange Gange, er der ikke kommet noget rigtigt ud af den, hvad der selvfølgelig har haft sine Grunde. Mellem disse vil jeg nævne et Par. Jeg tror for det første, det var, fordi Tiderne tidligere ikke vare saa gunstige. For nogle Tiaar tilbage vare de smaa Brug ikke paa langt nær saa langt fremme, som de ere i Øjeblikket. I den Tid var det vel nærmest de store Brug, der gik foran, medens de smaa ligesom laa lidt tilbage. Man kan nok forstaa, at det udøvede en hemmende Virkning overfor disse Bestræbelser. Saa var der selvfølgelig ogsaa noget andet, der kunde være i Vejen, og som jeg tror var i Vejen, og det er det, at der skulde Kapital til for at faa saadan noget som Udstykning frem. Det var heller ikke i den Retning saa godt et Tidspunkt den Gang. Det er jo saa heldigt, at nu, da dette Forslag fremkommer, have Forholdene forandret sig meget betydeligt, de stille sig nu meget lysere for dette Arbejde end tidligere. De smaa Ejendomme ere komne meget mere frem i første Række; man er nu tilbøjelig til at mene, at det er den heldigste Form, i alt Fald maa de ikke gaa under en vis Grænse. Det kommer selvfølgelig først og fremmest af Andelsvæsenet, som der er sagt mange Lovord om, og som ogsaa er dem værd. Det giver nemlig Betingelserne for, at de smaa Ejendomme kunne drives saaledes, at deres Produkter kunne faa lige saa gode Priser, som de større Ejendomme faa. Dernæst ere de, der skulle overtage de smaa Ejendomme, nu i Besiddelse af mere Oplysning end før og bedre i Stand til at udnytte den Jord, de faa.

Det forekommer mig nu, at Ministeren har haft en overordentlig heldig Haand ved Fremsettelsen af dette Lovforslag. Efter at man længe har haft Øjet fæstet paa denne Sag, er Tiden nu inde, da man med Udsigt til Held kan prøve paa at gøre et Fremstød her. Det kommer jo altid meget an paa at fremsætte Lovforslagene paa det Tidspunkt, hvor der er Udsigt til, at de kunne vinde frem. Det kan ikke være Lovgivningsmagtens Opgave at skabe

de Tilstande, hvorunder Lovene kunne fremmes, det er snarere Opgaven at gribe Tiden an fra de givne Forhold, og derfor synes jeg, det er udmærket, at Lovforslaget fremkommer nu. Selv om man saa helt bort fra den Gavn, de enkelte ville kunne faa af dette Forslag, vil dog ingen kunne benægte, at det for Samfundet er attraaaværdigt, at der er mange smaa Besiddere, mange smaa Hjem, der sidde i jevn, god Velstand. Og det maa jo være noget, som har væsentlig Betydning ved et Forslag, at man kan sige, at det gavner Samfundet, og naar det saa ogsaa tillige gavner de enkelte, forekommer det mig at være et godt Forslag. Som allerede nævnt, er Forslaget ogsaa gavnligt, fordi det vil afhjælpe en Anke, der er anført mod Loven om Jordlodder for Landarbejdere. Thi det vil jo altid være godt, om man kan faa disse mindre Jordlodder frem paa Markedet paa en lidt billigere Maade end hidtil. Det er givet, at naar man skal købe en lille Plet ud af en større Ejendom enkeltvis, vil det altid blive dyrere, end naar man køber en større Ejendom og udstykker den; man køber billigere og kan saa ogsaa sælge billigere. Jeg er derfor glad for dette Forslags Fremkomst. Man skal selvfølgelig ikke, det være langt fra mig, give det Udseende af, at dette Forslag vil faa saa ganske overordentlig vidtrækkende Betydning, men det er dog en stor Sag, idet der herigennem skabes flere og flere Besiddere med steds større Produktion og Velstand.

Jeg skal ikke komme ind paa en egentlig Gennemgang af Forslaget, da jeg gaar ud fra, at det vil komme i Udvalg, men jeg skal dog fremhæve nogle af Hovedpunkterne.

Det er først den Form, hvorunder Udstykningsarbejdet skal foregaa, det skal efter § 1 være gennem Foreninger, og jeg tror, at dette Grundlag er godt. Maaske vil der ikke straks vokse en hel Mængde Foreninger frem, men jeg tror, at de nok efterhaanden skulle komme. Lad mig i denne Forbindelse sige, at jeg haaber ikke, at Foreningerne blive alt for smaa. Der er talt om, at Loven kunde udnyttes af den private Spekulation. Det, tror jeg, modvirkes bedst ved, at Foreningerne dannes saa vidt mulig — og jeg tror, det